Eskişehir Odunpazarı ve Sivrihisar Evlerinin Cephe Örnekleri

Şerife Özüdoğru
Zeynep K. Ertuğrul – Selma Manaz

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

T.C. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI; NO. 1617
EDEBİYAT FAKÜLTESİ YAYINLARI; NO: 19

ESKİŞEHİR ODUNPAZARI VE SİVRİHİSAR EVLERİNİN CEPHE ÖRNEKLERİ

Doç.Dr. Şerife ÖZÜDOĞRU
Öğr.Gör. Zeynep K. ERTUĞRUL
Öğr.Gör. Selma MANAZ

Eskişehir, 2005

CIP-Anadolu Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezi

Özüdoğru, Şerife.
Eskişehir Odunpazarı ve Sivrihisar evlerinin cephe örnekleri

1. Evler – Türkiye – Eskişehir 2. Mimarlık – Türkiye – Odunpazarı (Eskişehir) – Detaylar 3. Odunpazarı (Eskişehir, Türkiye) – Yapılar, vb. I. Kedik Ertuğrul, Zeynep II. Manaz, Selma III. E.a. IV. Dizi: Anadolu Üniversitesi. Edebiyat Fakültesi yayınları; no. 19.
NA7211 .E84 .Ö983 2005

ISBN 975-06-0331-1 2005-006

ÖNSÖZ

Tarihi Evlerin tanıtılması korunması ve gelecek kuşakları kültürel mirasımızın aktarılması amacıyla hazırlanan Eskişehir Odunpazarı ve Sivrihisar Evlerinin Cephe Örnekleri adlı bu çalışma Anadolu Üniversitesi Araştırma Fonu tarafından 020802 no' lu proje olarak desteklenmiştir.

Kent sluetinin tarihi perspektifini günümüze yansıtan, yapıldıkları dönemin anıtsal belgeleri olarak, sivil mimarlığın nadide örnekleri geçmişle gelecek arasında en kuvvetli bağı oluşturmaktadır.

Eskişehir ve Sivrihisar'a kültür ve turizm açısından değerli bir potansiyel oluşturacak olan bu tarihi evlerimizin özgün cephe örnekleri tek tek tespit edilerek, çizimleri ve fotoğraflarıyla sınıflandırma yapılarak tanıtılmıştır.

Söz konusu araştırmanın yapılmasına olanak sağlayan Anadolu Üniversitesi Rektörü Sayın Prof.Dr. Engin Ataç'a araştırmanın her aşamasının gerçekleştirilmesi ve kitap haline getirilmesini destekleyen Anadolu Üniversitesi Araştırma Fonu Sorumlusu Rektör Yardımcısı Prof.Dr. Nezih Varcan'a, çalışmanın yürütülmesinde bize yol gösteren Edebiyat Fakültesi Dekanı Sayın Prof.Dr. Cahit Bilim'e , değerli görüşlerinden yararlandığım Sayın Prof.Dr. Halime Doğru'ya, araç, gereç yardımlarını esirgemeyen Yapı İşleri ve Teknik Dairesi Başkanlığı'na, Arşiv çalışmalarında bizi aydınlatan I. ve II. Tapu Sicil Müdürlüklerine, Sivrihisar Belediye Başkanı Sayın Fikret Arslan'a ve Fen İşleri Müdürlüğü çalışanlarına, Eskişehir tarihi kent dokusu içinde yer alan çok değerli kültür mirasımızın daha geniş kitlelere tanıtımının

yapılmasında katkı sağlayacağına inandığım ve kitap haline dönüştürdüğüm bu çalışmada yapılan çizimlerde yardımcı olan Mimarlık Fakültesi son sınıf öğrencilerinden Ersel Oltulu ve Mehmet Emin Yılmaz'a Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü öğrencilerinden Elif Özlem Usta, Nergis Kılıç ve Seher Altınkaynak'a, projenin gerçekleştirilmesi sırasında Odunpazarı ve Sivrihisar sakinlerinden gördüğümüz yakın ilgiye teşekkür ederiz.

Doç.Dr. Şerife ÖZÜDOĞRU

KISALTMALAR

a.g.e. : Adı geçen eser
a.g.m. : Adı geçen makale
Ana.Ü.: Anadolu Üniversitesi
B. : Batı
bkz : Bakınız
C. : Cilt
Cad. : Cadde
çev. : Çeviren
D. : Doğu
Ed.F. : Edebiyat Fakültesi
ETO : Eskişehir Ticaret Odası
G. : Güney
H. : Hicri
HÜ : Hacettepe Üniversitesi
İÜ : İstanbul Üniversitesi
İTÜ : İstanbul Teknik Üniversitesi
K. : Kuzey
M. : Milâdi
Mim.F.: Mimarlık Fakültesi
MSÜ : Mimar Sinan Üniversitesi
ODTÜ : Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Res. : Resim
s. : Sayfa
S. : Sayı
Sos.Bil.Enst: Sosyal Bilimler Enstitüsü
SÜ : Selçuk Üniversitesi
Şek. : Şekil

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ iii
KISALTMALAR v

I. GİRİŞ .....

I.1. Eskişehir ve Sivrihisar'ın Coğrafi Konumu 1
I.2. Eskişehir ve Sivrihisar Tarihi 1
I.3. Konunun Sınırı 7
I.4. Kaynaklar ve Yöntem 8

II. ESKİŞEHİR VE SİVRİHİSAR'DA TARİHİ TÜRK KENT DOKUSUNUN GELİŞİMİ 11
II.1. Türk Evinin Kent Dokusu İçindeki Konumu 15
II.2. Odunpazarı ve Sivrihisar Evleri 17

III.ODUNPAZARI VE SİVRİHİSAR EVLERİNDE CEPHE DÜZENİ 21
III. 1. Cephe Düzenini Oluşturan Elemanlar 21
III.1.1. Kapılar 22
III.1.2. Pencereler..... 23
III.1.3.Çıkmalar 24
III.1.3.1. Çıkmasız Cepheler..... 24
III.1.3.1.2. Klasik Cepheler 24
III.1.3.1.3. Ortası Balkonlu Cepheler 25
III.1.3.1.4.Girişi Daha İçeride Tutulan Cepheler..... 25
III.1.3.1.5. Orta Kısmı Daha İçeride Pedimentli ve Profilli Cepheler 25
III.1.3.2. Çıkmalı Cepheler 25
III.1.3.2.1. Tek Çıkmalı Cepheler 25
III.1.3.2.2. Çıkmanın Tüm Cephe Boyunca Yer Aldığı Örnekler 26

III.1.3.2.3.Testere Dişi Çıkmalı Cepheler 26
III.1.3.2.4.Çift Çıkmalı Cepheler 27
III.1.3.2.5.Üç Çıkmalı Cepheler 28
III.1.3.3. Çıkma Altı Elemanlarına Göre: 28
III.1.3.3.1. Konsol Çıkmalar 29
III.1.3.3.2. Konsol Girişli Çıkma 29
III.1.3.3.3. Bindirmeli Çıkmalar 30
III.1.3.3.4. Payandalı Çıkmalar 30
III.1.3.3.5. Çeşitli Tipleri Birleştiren Karmaşık Çıkmalar 31
III.1.3.3.6. Kolonlar Üzerine Çıkma 31
III.1.4. Çatı ve Saçaklar 31
III.1.5. Köşe Dikmeleri 33
III.1.6. Çeşme 34

IV. MALZEME VE DUVAR TEKNİKLERİ 35

V. KARŞILAŞTIRMA VE DEĞERLENDİRME 38

VI. SONUÇ 41

ÖZET 43
SUMMARY 45
KAYNAKÇA 47
RESİM LİSTESİ 56
ŞEKİL LİSTESİ 59